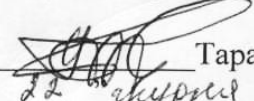

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра безпека життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Тарас ЛАПЕНКО
" 22 " грудня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи домедичної грамотності

(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

**Полтава
2020/2021 н. р.**

Робоча програма дисципліни «Основи домедичної грамотності» для здобувачів вищої освіти

Мова викладання державна.

Розробник: Опара Надія, к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри безпека життєдіяльності

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри безпека життєдіяльності

Протокол від 22 грудня 2020 року № 7.

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів	3	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Рік навчання (курс)	1	1
Семестр	1	1/2
Лекції (годин)	16	4
Практичні (семінарські) (години)	14	2
Лабораторні (години)		
Самостійна робота (години)	60	84
в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота) (годин)	-	40 год
Вид семестрового контролю	залік	залік

*- настановча лекція

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми:

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти до надання невідкладної домедичної допомоги в загрозових для людини станах та проведення профілактичної роботи з питань охорони життя і здоров'я людини.

Основні завдання навчальної дисципліни: набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь і здібностей (компетенцій) ефективно вирішувати ситуації та умінь надання домедичної допомоги в загрозових для життя і здоров'я різноманітних ситуаціях.

Компетентності:

загальні:

– навчання використовувати набуті знання у пропаганді здорового способу життя;

- надання послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин, або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують надання домедичної допомоги.

фахові:

– здатність визначати основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру;

– оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим.

Програмні результати навчання:

- вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Стан та охорона здоров'я людини

Основи законодавства України про охорону здоров'я. Визначення здоров'я за ВООЗ. Здорові способи життя (ЗСЖ). Принципи формування програми (системи) здорового способу життя. Концепції здоров'я: медична модель, біомедична модель, біосоціальна модель, ціннісно-соціальна модель. Рівні здоров'я: індивідуальне, групове, регіональне, громадське. Фактори здоров'я: прибутки, соціальний статус, соціальні мережі підтримки, освіта і грамотність, зайнятість (умови праці), соціальне середовище, фізичне середовище, особистий досвід та навички збереження здоров'я, здоровий розвиток дитини, рівень розвитку біології і генетики, медичні послуги, гендер, культура. Види здоров'я: жіноче здоров'я, материнське здоров'я, сексуальне здоров'я, професійне здоров'я.

Тема 2. Домедична допомога при нещасних випадках.

Визначення першої домедичної допомоги. Ознаки для визначення стану здоров'я потерпілого. Комплекс реанімаційних заходів. Комплектація виробами медичного призначення аптечки для надання першої домедичної допомоги працівникам. Перша домедична допомога при різних видах ушкоджень організму: поранення, кровотечі (зовнішні, внутрішні), ураження електричним струмом, опіки (термічні, хімічні, електричні), тепловий та сонячний удари, обмороження, утоплення, ураження блискавкою, повішення. Перша домедична допомога при укусах тварин, каракурта, скорпіона та плазунів. Перша домедична допомога при жаленнях бджолами, осаами, джмелями. Перша домедична допомога при укусах.

Тема 3. Домедична допомога в загрозованих для життя станах при отруєннях. Харчові токсикоінфекції.

Визначення отруєнь. Класифікація отруєнь. Гострі екзогенні отруєння: чадним газом, дихлоретаном; хлором; аміаком; синильною кислотою; кислотами; основами (лугами); фосфорорганічними сполуками (ФОС); етиловим спиртом (алкоголем) і його похідними; метиловим спиртом; етиленгліколем; сурогатами алкоголю; оцтовою кислотою (есенцією); столовим оцтом; барбітуратами; препаратами побутової хімії; косметичними засобами; побутовими інсектицидами; перекисом водню та пергидритом; грибами; рослинами та ягодами. Харчові отруєння. Кишкова паличка та паличка протей, ботулізм, отруєння стафілококом.

Тема 4. Основи епідеміології. Інфекційні хвороби, що набули статусу соціальних.

Визначення, предмет, мета та задачі епідеміології. Наукові напрями епідеміології: інфекційні хвороби, неінфекційні хвороби, фармакоепідеміологія, військова, екологічна, ландшафтна. Значення епідеміології для народного господарства. Соціальні причини розповсюдження інфекційних захворювань. Характеристика інфекційних хвороб: загальна характеристика, сприйнятливість людей, джерело інфекції, механізм передачі, прояви епідемічного процесу, профілактичні і протиепідемічні заходи, їх потенційна і реальна ефективність.

Захворювання, що мають небезпеку для оточуючих: ВІЛ, вірусні лихоманки, вірусні геморагічні лихоманки, гельмінтози, гепатити В та С, дифтерія, лепра (проказа), малярія, педикульоз, акаріоз, сап і меліоїдоз, сибірська виразка, чума, туберкульоз (tbc). Інфекційні хвороби, що набули статусу соціально-значимих: захворювання, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ), вірусні хвороби, грибкові захворювання, хвороби, що передаються найпростішими.

Тема 5. Домедична допомога при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів.

Домедична допомога при захворюваннях серцево-судинної системи. Домедична допомога при захворюваннях органів дихання. Домедична допомога при захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту. Домедична допомога при захворюваннях сечостатевої сфери. Домедична допомога при захворюваннях нервової системи. Домедична допомога при анафілактичному шоці. Домедична допомога при зубному болі. Домедична допомога при лихоманці. Домедична допомога при гострих порушеннях зору.

Тема 6. Домедична допомога при травмах.

Поняття травматизму, його види і профілактика. Закриті ушкодження. Переломи та їх класифікація. Перша медична допомога при переломах. Ушкодження органів черевної порожнини.

Тема 7. Домедична само- і взаємодопомога при загрозованих для життя станах.

Поняття про клінічну смерть. Поняття про біологічну смерть. Домедична допомога при коматозних станах. Визначення реанімаційних заходів. Зупинка серця та непрямий масаж серця. Техніка зовнішнього масажу серця. Порушення легеневого дихання та способи штучної вентиляції легень: спосіб за методом «рот в рот», «з рота в ніс», спосіб Сильвестра-Броша, спосіб Шеффера, метод Холгер-Нільсена. Домедична допомога при сторонніх тілах: вуха, носу, ока, дихальних шляхів, стравоходу, рани. Домедична допомога при непритомності.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р		л	п	с.р
Тема 1. Стан та охорона здоров'я людини	12	2		10	8			8
Тема 2. Домедична допомога при нещасних випадках.	14	2	2	10	8	2		6
Тема 3. Домедична допомога в загрозливих для життя станах при отруєннях. Харчові токсикоінфекції	12	2	2	8	6			6
Тема 4. Основи епідеміології. Інфекційні хвороби, що набули статусу соціальних.	12	2	2	8	6			6
Тема 5. Домедична допомога при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів.	12	2	2	8	8	2		6
Тема 6. Домедична допомога при травмах.	12	2	2	8	6			6
Тема 7. Домедична само- і взаємодопомога при загрозливих для життя станах.	16	4	4	8	8		2	6
Індивідуальні завдання (контрольна робота для заочної форми навчання)					40			40
Усього годин	90	16	14	60	90	4	2	84

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Стан та охорона здоров'я людини		
2.	Тема 2. Домедична допомога при нещасних випадках.	2	
3.	Тема 3. Домедична допомога в загрозливих для життя станах при отруєннях. Харчові токсикоінфекції	2	
4.	Тема 4. Основи епідеміології. Інфекційні хвороби, що набули статусу соціальних.	2	
5.	Тема 5. Домедична допомога при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів.	2	
6.	Тема 6. Домедична допомога при травмах.	2	
7.	Тема 7. Домедична само- і взаємодопомога при загрозливих для життя станах.	4	2
	Разом	14	2

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Стан та охорона здоров'я людини	10	8
2.	Тема 2. Домедична допомога при нещасних випадках.	10	6
3.	Тема 3. Домедична допомога в загрозливих для життя станах при отруєннях. Харчові токсикоінфекції	8	6
4.	Тема 4. Основи епідеміології. Інфекційні хвороби, що набули статусу соціальних.	8	6
5.	Тема 5. Домедична допомога при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів.	8	6
6.	Тема 6. Домедична допомога при травмах.	8	6
7.	Тема 7. Домедична само- і взаємодопомога при загрозливих для життя станах.	8	6
8.	Індивідуальні завдання (контрольна робота для заочної форми навчання)		40
	Разом	60	84

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація цього напрямку роботи передбачається шляхом виконання індивідуалізованого навчального завдання, яке виконується самостійно здобувачем вищої освіти в аудиторний та поза аудиторний час: контрольної роботи здобувачами вищої освіти заочної форми навчання.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
Вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.	<p><i>словесні методи:</i> лекція</p> <p><i>практичні методи:</i> робота з навчально-методичною літературою: конспектування</p> <p><i>методи самостійної роботи вдома</i></p>	<p>ведення конспекту лекцій; письмове виконання практичних завдань;</p> <p>контрольна робота;</p> <p>самостійна робота</p>

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
Вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.	100	100	60
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання									
	Ведення конспекту лекцій		Письмове виконання практичних завдань		Самостійна робота		Поточна контрольна робота		Підсумкова контрольна робота	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.	8,4	14	18	30	16,8	28	8,4	14	8,4	14

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- ведення конспекту (0 -2);

Критерії оцінювання ведення конспекту (0-2)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Здобувач вищої освіти вміло продемонстрував вміння логічного мислення, здатність вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0	У здобувача вищої освіти відсутній конспект лекцій, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання

- виконання вправ на практичних заняттях (0-5);

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях (0-5)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Висока активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
4	Середня активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу, але вони не є достатньо аргументованими.
2-3	Низька активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії, проявив вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0-1	Здобувач вищої освіти не приймав участь у дискусії, не проявив вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.

- виконання самостійної роботи (0-4);

Критерії оцінювання виконання самостійної роботи (0-4)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
4	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
3	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу, але допустив незначні помилки при відповіді.
1-2	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому питання розглянуті не всі, а ті що розглянуті розкриті поверхнево, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0	Здобувач вищої освіти не представив конспект із виконанням самостійних робіт викладачеві, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

- поточна контрольна робота (0-14);

Критерії оцінювання виконання поточної контрольної роботи (0-14)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
11-14	Здобувач вищої освіти змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
7-10	Здобувач вищої освіти в основному відповів на всі поставлені запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
3-6	Здобувач вищої освіти не повністю розкрив зміст окремих положень чи питань, продемонстрував недостатній рівень вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0-2	Здобувач вищої освіти поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання. Показав низький рівень вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.

- підсумкова контрольна робота (0-14);

Критерії оцінювання виконання поточної контрольної роботи (0-14)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
11-14	Здобувач вищої освіти змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
7-10	Здобувач вищої освіти в основному відповів на всі поставлені запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
3-6	Здобувач вищої освіти не повністю розкрив зміст окремих положень чи питань, продемонстрував недостатній рівень вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0-2	Здобувач вищої освіти поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання. Показав низький рівень вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.

Заочна форма навчання

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання							
	Ведення конспекту лекцій		Письмове виконання практичних завдань		Самостійна робота		Контрольна робота	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.	14,4	24	7,8	13	12,6	21	25,2	42

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- ведення конспекту (0 -12);

Критерії оцінювання ведення конспекту (0-12)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
12	Здобувач вищої освіти вміло продемонстрував вміння логічного мислення, здатність вміти надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0	У здобувача вищої освіти відсутній конспект лекцій, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання

- виконання вправ на практичних заняттях (0-13);

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях (0-13)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
11-13	Висока активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
8-10	Середня активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу, але вони не є достатньо аргументованими.
4-7	Низька активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії, проявив вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0-3	Здобувач вищої освіти не приймав участь у дискусії, не проявив вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.

- виконання самостійної роботи (0-3);

Критерії оцінювання виконання самостійної роботи (0-3)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
2	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу, але допустив незначні помилки при відповіді.
1	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в якому питання розглянуті не всі, а ті що розглянуті розкриті поверхнево, продемонстрував вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0	Здобувач вищої освіти не представив конспект із виконанням самостійних робіт викладачеві, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії та шкала оцінювання контрольної роботи (заочна форма навчання)

Загальна кількість балів - 42

Бали	Для одного теоретичного питання (0-7 балів)
7	Повна відповідь на теоретичне питання та, правильно оформлений список використаних джерел, що свідчить про: - вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
5-6	Повна відповідь на теоретичне питання, але допущені помилки в оформленні списку використаних джерел, що свідчить про: - вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
3-4	Повна відповідь на теоретичне питаннята, застарілий список використаних джерел, що свідчить про: - вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
1-2	Не повна відповідь на теоретичне питання та, відсутній список використаних джерел, що свідчить про: - недостатній рівень вміння надавати домедичну допомогу постраждалим за умови надзвичайних ситуацій мирного часу.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питаннята, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання

Захист контрольної роботи не передбачений.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом - залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (денна)

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом по темі
	ведення конспекту	письмове виконання практичних завдань	виконання самостійної роботи	поточна контрольна робота	підсумкова контрольна робота	
Тема 1. Стан та охорона здоров'я людини	2		4			6
Тема 2. Домедична допомога при нещасних випадках.	2	5	4			11
Тема 3. Домедична допомога в загрозових для життя станах при отруєннях. Харчові токсикоінфекції	2	5	4			11
Тема 4. Основи епідеміології. Інфекційні хвороби, що набули статусу соціальних.	2	5	4	14		25
Тема 5. Домедична допомога при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів.	2	5	4			11
Тема 6. Домедична допомога при травмах.	2	5	4			11
Тема 7. Домедична само- і взаємодопомога при загрозових для життя станах.	2	5	4			11
Підсумкова контрольна робота					14	14
Разом	14	30	28	14	14	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (заочна)

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	ведення конспекту	письмове виконання практичних завдань	виконання самостійної роботи	контрольна робота	
Тема 1. Стан та охорона здоров'я людини			3		3
Тема 2. Домедична допомога при нещасних випадках.	12		3		15
Тема 3. Домедична допомога в загрозованих для життя станах при отруєннях. Харчові токсикоінфекції			3		3
Тема 4. Основи епідеміології. Інфекційні хвороби, що набули статусу соціальних.			3		3
Тема 5. Домедична допомога при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів.	12		3		15
Тема 6. Домедична допомога при травмах.			3		3
Тема 7. Домедична само- і взаємодопомога при загрозованих для життя станах.		13	3		16
Контрольна робота				42	42
Разом	24	13	21	42	100

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія охорони праці.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В., Паламар В.В., Азарський І.М., Кучанська Г.Б., Корольова Н.Д. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: навч. посіб./ за ред. В.С. Тарасюка. – 4-е вид., випр. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 528 с.
2. Григус І.М. Романишин М.Я. Перша медична допомога: підручник. Львів: Новий Світ-2000, 2015. 176 с.
3. Петриченко Т.В. Перша медична допомога: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2010. 272 с.
4. Цимбал Н.М., Берегова О.Д. Практикум з валеології. Основи долікарської допомоги: навч.-мето. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 112 с.

Допоміжні

1. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.06.2014 № 398. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 липня 2014 р за № 750/25527.
3. Домедична і медична допомога потерпілим внаслідок дорожньо-транспортних пригод: практичний посібник для водіїв та інших учасників дорожнього руху/ упоряд. В.Є. Гусар, М.І. Квітка, Ю.А. Онофрійчук, М.О. Приступок. Київ: УКРСПЕЦВИДАВ, 2018. 96 с.
4. Тимовська Ю.О., Нестеренко В.Б., Тимовський О.А. Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху: в запитаннях і відповідях. Екзаменують ДАІ та дорога. Книга 2: навч. посіб. Київ: Основа, 2008. 168 с.: іл.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
URL: <https://mon.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України.
URL: <https://rada.gov.ua>
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України
URL: <https://www.president.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України
URL: <https://www.moz.gov.ua>